

РОЗВИТОК УРОЛОГІЇ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ (ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ ДЗ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ МОЗ УКРАЇНИ»)

В.П. Стусь

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

У розвитку вищої медичної освіти визначна роль належить одному з найстаріших вузів України – Дніпропетровській державній медичній академії. Її історія тісно пов'язана з історією нашого міста – великого індустріального, наукового і культурного центру держави. 4 жовтня 1784 р. імператриця Катерина II підписала Указ Сенату, в якому звеліла у губернському місті Катеринославського намісництва заснувати Університет із вищою лікарською школою при ньому. Для відкриття вищої медичної школи знадобилось 132 роки після видання цього документа. У 1899 р. було відкрито Вище гірниче училище, а 15 вересня 1916 р. при ньому створені Вищі жіночі курси, про що повідомлялося в газеті «Русское дело» і в «Екатеринославской земской газете». Цього ж дня у відправі соборного духовенства протоіерей О.Д. Страховський відслужив молебень. Курси мали два відділення – фізико-математичне і медичне.

Першим директором Катеринославських Вищих жіночих курсів став ректор гірничого інституту, професор М.І. Лебедев, деканом медичного відділення – професор Я.М. Должанський. Організатори курсів зіткнулися зі значними матеріальними труднощами, бо уряд не надав ніякого фінансування. Кошти фондаторського комітету склалися із членських внесків, пожертв, плати за навчання (250 карбованців на рік). Значну допомогу надав заможний комерсант М.С. Копилов, до якого за порадою професора Д.І. Яворницького звернулося товариство сприяння вищій жіночій освіті, що відало Вищими жіночими курсами. З перших років становлення закладу зусилля її керівників були спрямовані на створення не лише матеріальної бази, але й наукових шкіл, пошук кадрів, розробку навчальних планів та програм, складання підручників та посібників.

У 1918 р. Вищі жіночі курси увійшли до складу Катеринославського університету, статут якого було розроблено і затверджено комісією під головуванням видатного вченого, академіка

В.І. Вернадського. У зв'язку з реформою вищої освіти в Україні медичний факультет університету став самостійним вузом і отримав назву Катеринославської медичної академії. Першим ректором призначено видатного вченого-гістолога, професора В.П. Карпова. Він залучив до академії досвідчені науково-педагогічні кадри, помітно зміцнив матеріальну базу (було придбано Олексіївський госпіталь, розпочато будівництво морфологічного корпусу), видано підручник «Начальний курс гистологии». На вшанування пам'яті першого ректора на честь 125-річчя від дня його народження було засновано наукову конференцію «Карповські читання» і медаль В.П. Карпова за найкращі науково-дослідні роботи з теоретичних дисциплін.

У 1925 р. відбувся перший випуск 248 лікарів. Розпочалося створення клінічних баз. Перші клініки розташувалися у приміщеннях Земської губернської лікарні та лікарні Червоного Хреста. На базі Олексіївської земської лікарні створено пологовий притулок. Нелегкими були ці роки, але вже тоді за складних умов професори М.О. Кабанов, О.І. Тальянцев, І.В. Троїцький, А.Ф. Држевецький, Я.Й. Гальперн, М.С. Кахіані, А.М. Кавецький, С.М. Компанієць, Ф.Г. Цомакіон та інші заклали основу для подальшого розвитку академії, наукових напрямів, створення єдиного медичного товариства, видання журналів «Катеринославський медичний журнал», «Новий хірургічний архів». У ці роки активно формувалися наукові школи: відомого хірурга професора О.О. Абражанова, який створив новий напрям у шкірно-пластичній хірургії; талановитого педагога і клініциста-педіатра, професора М.Ф. Руднева, іменем якого названа 3-тя міська клінічна лікарня; видатного епідеміолога академіка Л.В. Громашевського, який заснував кафедру епідеміології.

На Катеринославщині до 30-х років минулого століття спеціалізованої урологічної допомоги не існувало. Амбулаторні хворі відвідували шкірно-венеричні диспансери, де ними

опікувалися венерологи і так звані «цистоскопісти». У стаціонарах, у тому числі і в хірургічних клініках, якими завідували професори О.О. Абражанов, Я.Й. Гальперн, урологічних хворих лікували хірурги, які для інструментального дослідження урологічних хворих залучали цистоскопістів, що приходили зі своїми цистоскопами.

О.О. Абражанов (1867–1931) – хірург, доктор медичних наук, професор. З 1921 р. завідував кафедрою оперативної хірургії і топографічної анатомії, у 1923 р. очолював хірургічну клініку кафедри факультетської хірургії Дніпропетровського медичного інституту, на якій виконувалися пієло- і нефролітомії, нефректомії та ін. Він очолював Дніпропетровське хірургічне товариство, був співредактором «Дніпропетровського хірургічного журналу». Життя Олександра Олексійовича – повне пошуків і постійної праці – обірвалося 30 квітня 1931 року біля операційного столу при виконанні операції хворому на двосторонній нефролітіаз.

Я.Й. Гальперн (1876–1941) – хірург, доктор медичних наук, професор. З 1922 до 1941 р. завідував кафедрою госпітальної хірургії, загальної хірургії. Яків Йосипович вперше застосував переливання крові в Дніпропетровській області. У його клініці в 1926 р. вперше було виконано пряме переливання крові від донора хворому. З 1923 до 1925 р. Я.Й. Гальперн був деканом лікувального факультету, а з 1925 до 1926 р. – проректором з наукової роботи Катеринославської медичної академії. Він очолював хірургічну секцію єдиного наукового медичного товариства. У його статтях піднімалися актуальні проблеми хірургії та оперативної урології, наводилися дані про вітчизняний і зарубіжний досвід, про методи вирішення багатьох важливих проблем практичної хірургії та урології.

У 1926 р. введено новий навчальний план, за яким збільшилася кількість годин практичних занять. Із 1931 р. інститут почав видавати газету «За соціалістичні медичні кадри». У 30-ті роки з особливою гостротою постало питання державного санітарного нагляду в усіх галузях народного господарства, що зумовило створення у 1931 р. санітарно-гігієнічного факультету. Започаткували його відомі вчені М.Б. Станішевська, Л.М. Горовиць–Власова, І.Л. Штрум, С.С. Каган, М.В. Дониц.

У 1937 р. відкрито педіатричний факультет.

За час із 1935 до 1941 р. в інституті було захищено 27 докторських і 158 кандидатських дисертацій.

До початку 30-х років урологічна допомога населенню розвивалася двома шляхами: зни-

зу у венерологів і цистоскопістів, а зверху як розділ хірургії. Венерологи і цистоскопісти лікували урологічних хворих у шкірно-венеричних диспансерах. Вони повністю відповідали рівню знань і наукових досягнень того часу. Урологічна допомога, яка розвивалася в шкірно-венеричних диспансерах, не виходила за межі малої урології.

У 1923 р. завідувачем кафедри загальної хірургії Дніпропетровського медичного інституту призначено професора В.М. Деревенка, який очолював кафедру до 1930 р. Базою клініки стало хірургічне відділення міської лікарні № 2 на 50 ліжок, до штату якого входили три асистенти.

В.М. Деревенко (1878–1930) був прекрасним клініцистом-діагностом. Проживши хорошу школу у С.П. Федорова, він першим із хірургів у Дніпропетровську став застосовувати і широко впроваджувати в практику інструментальне урологічне дослідження та операції на сечовивідних шляхах. Плодом його багаторічної наукової роботи стала рукописна праця «Посібник з хірургії», в якому окремі розділи були присвячені обстеженню і хірургічному лікуванню урологічних захворювань.

Урологічні захворювання лікувалися і на інших кафедрах Дніпропетровського медичного інституту – факультетської (проф. С.К. Соловйов), загальної хірургії (проф. М.Т. Фрідман, Є.Ю. Крамаренко) та ін.

С.К. Соловйов (1881–1941) – хірург, доктор медичних наук, професор, з 1931 до 1941 р. – завідувач кафедри факультетської хірургії ДМ. Сергій Костянтинівич написав роботу про лікування крипторхізму, гінекомастії та ін. За час його керівництва кафедрою співробітники кафедри написали 26 наукових робіт, захистили 10 кандидатських дисертацій, з них три кандидатські дисертації з урології: А.І. Іванченко «Клініка і лікування паранефриту»; Я.З. Пікус «Гіпертрофія простати»; М.Є. Демко «Лікування крипторхізму».

У 1939 р. кафедра загальної хірургії була реформована. Для студентів лікувального факультету її перебазували в міську лікарню № 3 (нині міська лікарня № 9). У 1939/40 навчальному році завідував нею професор М.Т. Фрідман, роботи якого були пов'язані з питаннями травматизму, в тому числі і з відкритими і закритими ускладненнями органів сечостатевої системи.

Для студентів педіатричного та санітарно-гігієнічного факультетів (у 1939/40 навчальному році) була організована кафедра загальної хірургії на базі міської лікарні № 2 на чолі з професором Є.Ю. Крамаренком. Наукова тема-

тика кафедри була пов'язана з питаннями пластики рецидивних гриж із використанням гумової губки, метаплазії сполучної тканини при заміщенні дефектів сечового міхура та ін.

У клініці загальної хірургії урології як спеціальності надавалося велике значення. Урологічних хворих вів асистент Б.Т. Фукс. Після спеціалізації в клініці Б.Н. Хольцова і В.А. Гораша у 1930 р. він вперше у Дніпропетровську ввів урологічний амбулаторний прийом у палаці профілактики (поліклініці № 1) другої міської лікарні Дніпропетровська.

У 1924 р. на базі 3-ї міської лікарні відкрито кафедру дитячої хірургії, яку очолив професор М.Ф. Руднев. На цій кафедрі розпочато надання урологічної допомоги дітям.

М.Ф. Руднев (1874–1930). *За короткий час він удосконалив навчальну роботу, створив передову клініку. Кафедра дитячих хвороб стає центром підвищення кваліфікації дитячих лікарів. Науковий напрямок – вивчення патології нирок у дітей і розладів харчування при різноманітних видах вигодовування. М.Ф. Руднев – автор понад 50 наукових робіт, але найбільшої уваги заслуговує праця «Захворювання нирок і сечових шляхів у дитячому віці».*

У 1932 р. у 2-й міській лікарні Дніпропетровська було розгорнуто 20 урологічних ліжок, які стали базою Дніпропетровського інституту удосконалення лікарів. У 1940 р. кількість урологічних ліжок у Дніпропетровську було збільшено до 30. Вони стали також базою доцентського курсу з урології медичного інституту. У відділенні працювали, крім доцента Б.Т. Фукса, який очолював курс, асистент і ординатор інституту удосконалення лікарів І.С. Ємець. Напередодні Великої Вітчизняної війни доцентський курс був реорганізований у кафедру інституту удосконалення лікарів.

У Кривому Розі у 1932 р. Л.П. Крайзельбруд розгорнув 15 урологічних ліжок при 1-й міській лікарні. Пізніше він завідував кафедрою урології Уфимського медичного інституту (помер у 1965 р.). Після його від'їзду з Кривого Рогу з 1936 р. ці ліжка вів Е.А. Стисін. Стационарну допомогу урологічним хворим у цей період надавали в хірургічних та терапевтичних відділеннях.

У травні 1935 р. у Дніпропетровську організовано урологічне товариство як секцію Всеукраїнського урологічного товариства. Воно об'єднало лікарів, які працювали за фахом і цікавилися цією спеціальністю, урологів (були одиниці), цистоскопістів, венерологів, хірургів, гінекологів. Загальна кількість склала 38 осіб. Пер-

шим головою товариства було обрано доцента Бориса Тимофійовича Фукса.

Б.Т. Фукс (1892–1973) народився в м. Нікополь в сім'ї купця. Медичну освіту здобув у Німеччині. Працював асистентом у другій робочій лікарні м. Дніпропетровськ у клініці хірургії, очолюваної проф. В.М. Деревенком. У роки громадянської війни був лікарем у бригаді Г.І. Котовського. Після громадянської війни за порадою проф. В.М. Деревенка, Б.Т. Фукс почав опікуватися урологією, неодноразово перебував на переривчастих курсах у клініці, очолюваній проф. С.П. Федоровим. Б.Т. Фукс пропагував паравертебральну анестезію в урології, про що доповів на Всеукраїнському з'їзді урологів у 1938 р. Він був прихильником зведення яєчка за Омбреданом; вніс посильний внесок у вивчення пієлоренального рефлюксу. Результати цих досліджень повідомлені на засіданнях Дніпропетровського наукового товариства у 1930 і 1938 рр. Його кандидатська дисертація про міхурово-сечовідний рефлюкс у 1938 р. була опублікована як монографія. Після Великої Вітчизняної війни Борис Тимофійович повернувся до Дніпропетровська. З 1946 р. він працював доцентом на кафедрі госпітальної хірургії, якою завідував проф. Т.Я. Гнилорібов.

Т.Я. Гнилорібов (1901–1970) – хірург, доктор медичних наук, професор. У 1945 р. наказом МОЗ України його направили на посаду завідувача кафедри госпітальної хірургії Дніпропетровського медичного інституту. Він обіймав також посаду декана лікувального факультету. Оригінальними були його лекції, які він називав клінічними. На кожну лекцію запрошували 3–7 хворих. Спочатку професор проводив опитування хворих, потім демонстрував фізикальні обстеження, виділяючи симптоми захворювання, і залучав до цього процесу студентів. Щомісяця Тимофій Яремович проводив «академічний» обхід по одній темі. До такого обходу готувалися всі викладачі та студенти. Як хірург, був багатогранним, добре володів розділами загальної та військово-польової хірургії, травматології, урології, гінекології. У 1952 р. при госпітальній хірургічній клініці було організоване і торакальне відділення. Цікавими були розробки Т.Я. Гнилорібова з кишкової пластики, у тому числі сечового міхура. За досягнення в практичній і науковій діяльності йому присвоєно звання заслуженого діяча науки. Він автор понад 300 наукових праць, 5 монографій. Під його керівництвом захищено 7 докторських і 22 кандидатські дисертації.

Урологічне відділення на 30 ліжок у ці роки розташовувалося в терапевтичному корпусі лікарні ім. І.І. Мечникова. Завідував відділен-

ням І.С. Ємець. Їз 1948 р. відділення очолила лікар-уролог А.П. Ледньова.

Їз 1935 до 1939 р. проведено 24 пленарних засідання урологічного товариства. Заслухано 25 доповідей, зроблено 76 демонстрацій хворих. Звіт про роботу товариства за період з 1935 до 1938 р. надруковано в журналі «Урологія» за 1939 р., Т. 16, с. 105–106. Ретроградна пієлографія рекомендувалася лише для визначення стану здорової нирки, оскільки при туберкульозній нирці вона приховувала у собі небезпеку дисемінації туберкульозу (пієловенозний рефлюкс). Пропонувалося широко користуватися посівами сечі на спеціальні середовища. Операції виконували під паравертебральною анестезією або внутрішньовенним (гексеналовим) наркозом.

У той час у Дніпропетровську був великий виробничий і побутовий травматизм і члени товариства не залишилися осторонь. Б.Т. Фукс у 1936 р. виступив із доповіддю про закриті розриви нирок на обласній конференції хірургів, поділившись успіхами лікування цього контингенту хворих на основі великого власного матеріалу. Доцент Н.П. Ковальський доповідав на засіданні урологічного товариства про досвід лікування переломів кісток тазу з ушкодженнями сечового міхура і сечівника.

Напередодні Великої Вітчизняної війни в Дніпропетровській області було 45 урологічних ліжок (30 – у Дніпропетровську та 15 – у Кривому Розі) і один спеціалізований урологічний прийом у Дніпропетровську, крім прийому урологічних хворих у 3 шкірно-венеричних диспансерах. Працювали чотири урологи (3 – у Дніпропетровську та один – у Кривому Розі) і 5–6 цистоскопістів «гонурологів», що займалися малою урологією.

У 1941 р. випущено 644 лікарі. Велика Вітчизняна війна перервала мирну діяльність, але виявила відданість та патріотизм численного загону викладачів і вихованців. У серпні 1941 р. інститут евакуювався до Ставрополя, де відбувся другий достроковий випуск лікарів. Продовжувалась евакуація інституту до Махачкали, а потім – до Ташкента і Фергани. Робота інституту перебудовувалась відповідно до завдань воєного часу – підготовкою лікарів для фронту. В умовах евакуації (1941–1944) спеціальну підготовку пройшли понад 1000 лікарів. Багато співробітників, випускників, студентів самовіддано боролися з ворогом на фронті, в партизанських загонах, антифашистському підпіллі, працювали в тилу. Велику роботу проводив створений на базі обласної клінічної лікарні ім. І.І. Мечникова фронтовий евакогоспіталь № 3328, на-

чальником якого був доцент І.М. Кучерявий, а працювали в ньому професори Д.О. Василенко, Л.О. Смирнова, М.Я. Хорошманенко. Незабутні для нащадків імена Є.Г. Попкової, Г. Романової, І. Ключова, Л. Тарасової, М.І. Саянкової, Г.А. Клешканя, А. Жукової-Церетелі, З.А. Сотської, М.Ю. Демка, М.Т. Ессі-Езінга, Р.Р. Кабанова, П.І. Сябра та ін.

Їз 1941 до 1943 р. Дніпропетровська область була окупована фашистськими загарбниками, які заподіяли багато руйнувань, у тому числі і справі охорони здоров'я. Урологічні ліжка були ліквідовані.

У зв'язку з Великою Вітчизняною війною кафедри медичного інституту були евакуйовані. Більшість співробітників, у тому числі і урологи, будучи кваліфікованими фахівцями, працювали в хірургічних госпіталях. При окупації області та м. Дніпропетровськ спеціалізована урологічна допомога населенню не надавалася. Після звільнення Дніпропетровська від німецьких загарбників у приміщенні нинішнього «Дома Союзів» був розташований евакогоспіталь. Їз 1944 до 1948 р. у ньому працювала А.П. Ледньова, яка добровільно зголосилася вести поранених урологічного профілю (досвід роботи вона набула раніше в госпіталі під керівництвом проф. А.А. Чайки). Поранені були згруповані у дві палати загальною чисельністю до 30 осіб. Їз 1945 р. в госпіталі цей контингент поранених консультував Б.Т. Фукс.

В умовах важких наслідків окупації у звільненій області необхідно було заново створювати спеціалізовану урологічну допомогу населенню. До того ж урологи зіткнулися з новими труднощами. Керівники охорони здоров'я не вважали за потрібне відкривати спеціалізовані урологічні ліжка, мотивуючи тим, що допомога урологічним хворим у достатньому обсязі надається в загальнохірургічних відділеннях. За роки війни порідшали і до того мізерні кадри урологів: одні загинули на війні, інші не повернулися до Дніпропетровської області.

У квітні 1944 р. інститут повернувся до звільненого Дніпропетровська. Почалися відбудовчі роботи в навчальних корпусах, клініках, лабораторіях. Плідно працювали у післявоєнні роки член-кореспондент АМН СРСР М.І. Зазибін, професори Т.Я. Гнилорібов, М.В. Міртовський, М.О. Кімбаровський, В.Л. Гербільський, М.М. Денисенко, І.М. Гольштейн, Г.О. Батрак, Л.А. Луковський, Ю.І. Деміховський, Г.Т. Чукмасова, А.І. Дашевський, А.Ф. Зеленський, Г.Д. Христич, В.М. Дзяк, К.І. Степашкіна та ін.

При активній наполегливості урологів і сприянні завідувача міського відділу охорони здоров'я М.В. Хомутова (у подальшому заступ-

ника міністра охорони здоров'я СРСР) у серпні 1946 р. було відкрито у Дніпропетровську урологічне відділення на 30 ліжок на території обласної лікарні ім. І.І. Мечникова. Воно обслуговувало населення міста та області. У цьому ж році відділення стало базою доцентського курсу з урології факультетської хірургічної клініки (зав. клінікою проф. Т.Я. Гнилорибов) Дніпропетровського медичного інституту. Завідувачем цим курсом став доцент Б.Т. Фукс. У цьому відділенні готували урологів, бо була така нагальна потреба в області.

У вересні 1947 р. Є.Ю. Свірський відкрив урологічний амбулаторний прийом у Кривому Розі і було виділено 10 урологічних ліжок у хірургічному відділенні, яким завідував хірург-уролог А.А. Коген.

У січні 1948 р. у Дніпродзержинську завідувач хірургічним відділенням кандидат медичних наук Р.К. Крікент (згодом завідувач кафедри загальної хірургії Дніпропетровського медичного інституту) відокремив 15 урологічних ліжок і відкрив урологічний амбулаторний прийом при міській лікарні №1.

Після звільнення Дніпропетровська від німецьких загарбників продовжило роботу урологічне товариство. Його активній роботі сприяв тісний зв'язок з правлінням Українського товариства урологів, членом правління якого став Б.Т. Фукс. Слід зазначити, що в ту пору активно працював проф. Н.А. Левінсон, який часто виступав з питань лікування гонореї і трихомоніазу.

У червні 1949 р. в Нікополі в хірургічному відділенні міської лікарні №1 виділено 5 урологічних ліжок і відкрито урологічний амбулаторний прийом (Е.А. Полікевич).

У 1952 р. у лікарні ім. І.І. Мечникова організовано обласне урологічне відділення, яке очолив кандидат медичних наук І.І. Савельєв. Після того, як у 1953 р. Б.Т. Фукс пішов з кафедри хірургії медичного інституту і став завідувати відділенням у 10-й міській лікарні, доцентом кафедри за курсом урології був обраний І.І. Савельєв.

А.П. Ледньова (1919–2000). У 1945 р. Анна Павлівна переїжджає на постійне місце проживання в м. Дніпропетровськ, де працює ординатором хірургічного відділення евакогоспіталю № 6018 (нині будівля «Дома Союзів»). Надалі, під керівництвом доцента Б.Т. Фукса (консультант госпіталю), веде поранених і хворих урологічного профілю. У серпні 1946 р. в обласній лікарні ім. І.І. Мечникова відкрито урологічне відділення на 30 ліжок. З 1948 р. Анна Павлівна переведена в обласну лікарню завідуючою урологічним

відділенням. У серпні 1952 р. урологічне відділення переводиться в 10-ту міську лікарню. На той час у дорослому урологічному відділенні було 10 дитячих урологічних ліжок. В очолюваному нею відділенні працювали лікарі: Л.П. Теплицька, Г.П. Яник, Н.Л. Мішухіна, В.Г. Кравченко. Протягом тривалого періоду А.П. Ледньова була позаштатним спеціалістом міського відділу охорони здоров'я та активно брала участь у діяльності урологічного товариства.

Завдяки розпорядженням Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ), згідно з якими у штат облздороввідділу міністерством введена одиниця позаштатного обласного уролога, дещо покращилася урологічна допомога. У Дніпропетровській області першим обласним урологом був призначений доцент Б.Т. Фукс. Обласний уролог отримував інструкції від головного уролога МОЗУ заслуженого діяча науки, академіка А.А. Чайки, який очолював урологічну службу в Україні.

Протягом десяти післявоєнних років урологічна мережа в нашій області розвивалася повільно. Крім загальних труднощів відновлення, недостатнім було забезпечення інструментами, не вистачало цистоскопів, а ті, що були, швидко виходили з ладу. Бракувало індигокарміну, сергозину, рентгенівських плівок.

У 1952 р. відновлено урологічне відділення в Дніпропетровській міській лікарні № 2, яким завідував І.С. Ємець (з 1960 р. – О.В. Люлько). Одночасно факультетська клініка Дніпропетровського медичного інституту (зав. проф. М.А. Кімбаровський) з обласної лікарні була переведена в міську лікарню №1. Там же викладався курс урології; його вів асистент клініки І.І. Савельєв, який закінчив ординатуру з урології.

І.І. Савельєв (1919–1987) після закінчення ординатури з серпня 1951 до серпня 1952 р. працював ординатором, а потім завідувачем хірургічним відділенням обласної лікарні ім. І.І. Мечникова. З вересня 1952 р. працював асистентом кафедри факультетивної хірургії (за курсом урології) ДМ. У 1954 р. захистив кандидатську дисертацію «Найближчі та віддалені результати пересадки сечоводів у кишковокишковий за Тихоновим». У 1956 р. обраний за конкурсом на посаду доцента тієї ж кафедри. У 1960 р. затверджений у вченому званні доцента.

Упродовж 1956–1962 рр. в інституті працював фармацевтичний факультет. У 1959 р. було відкрито вечірнє відділення лікувального факультету. У 1963 р. утворено стоматологічний факультет. На базі великих клінік Дніпропет-

ровська і Кривого Рогу у 1973 р. організовано факультет удосконалення лікарів.

Минали роки, вдосконалювались форми і методи роботи, збагачувалась матеріальна база інституту, зростав його науковий потенціал. Понад 40 тисяч випускників закладу одержали дипломи лікарів. Серед них – міністри охорони здоров'я України А.Ю. Романенко, А.М. Сердюк, В.О. Бобров, міністр соціального забезпечення України О.М. Лук'яненко; директори НДІ – академік НАН України В.В. Смирнов, член-кореспондент НАМН України В.О. Бобров, Ю.О. Філіпов, В.М. Коваленко, В.П. Топка, М.Г. Карнаух; Герої Соціалістичної Праці М.Г. Желяєва, С.І. Борисенко, С.О. Густилін, Г.А. Андрієнко, Г.К. Комеко, Є.А. Гречанов; перший народний лікар України В.Н. Василенко та ін. Понад 100 співробітників інституту надавали допомогу в розвитку охорони здоров'я та вищої медичної освіти в країнах Азії, Африки, Південної Америки, Близького і Далекého Сходу.

Із другої половини шестидесятих років мережа урологічної допомоги розгортається швидше. Активізувалася і урологічна допомога дітям, після того як кафедру дитячої хірургії Дніпропетровського медичного інституту (з 1957 до 1978 р.) очолила проф. А.Д. Христин (1908–2000).

Значне покращення урологічної допомоги у 1965 р. у порівнянні з 1958 р. пов'язане із загальним зростанням лікувально-профілактичних закладів області та розпорядженням МОЗУ про подальший розвиток спеціалізованої допомоги. Сприяло цьому відновлення діяльності позаштатних урологів. Із 1958 р. обласним урологом призначений І.І. Савельєв, обраний доцентом по курсу урології Дніпропетровського медичного інституту в 1956 р., і Б.Т. Фукс – міським урологом з 1955 р. Збільшилася кількість ліжкової мережі і в містах області. Цьому сприяв прихід в урологію енергійних, ініціативних урологів: канд. мед. наук І.С. Каледіна (міський уролог Кривого Рогу), В.С. Гагарінова (міський уролог Дніпродзержинська) у подальшому д.мед.н., завідувача відділу специфічних інфекцій Київського науково-дослідного інституту урології і нефрології та С.П. Левіта у Нікополі. У 1965 р. вже існували урологічні відділення в Дніпродзержинську та Нікополі по 30 ліжок. Особливо активно розвивалася урологічна допомога у Кривому Розі. У 1956 р. на базі 1-ї міської лікарні було відкрито урологічне відділення спочатку на 30 ліжок, а потім розширено до 50 ліжок. Першим завідувачем відділення став І.С. Каледін. У 1970 р. в місті

було відкрито друге урологічне відділення на базі 2-ї міської лікарні на 40 ліжок, завідувачем відділенням був призначений П.Є. Снопков. У 1972 р. в місті відкрито третє відділення на базі 6-ї міської лікарні на 30 ліжок, завідувачем був призначений К.О. Сокальський. Урологічні відділення створені на базі трьох великих багатопрофільних лікарень і стали центрами урологічної допомоги населенню міста і навколишніх районів. У 1972 р. на базі 1-ї міської лікарні відкрито дитяче урологічне відділення.

У 1973 р. урологічні відділення 1-ї та 2-ї міських лікарень об'єднані на базі 2-ї міської лікарні і таким чином був створений міський спеціалізований центр урологічної допомоги на 80 ліжок. Керівником урологічного центру та головним міським позаштатним урологом став П.Є. Снопков, який був обраний головою Криворізького урологічного товариства. А завідувачем 2-го урологічного відділення призначено І.Ф. Бондара. Зі створенням центру стали можливими цілодобова ургентна урологічна допомога хворим та консультативний поліклінічний прийом.

Урологічне відділення на 50 ліжок лікарні ім. І.І. Мечникова стало базою доцентського курсу з урології Дніпропетровського медичного інституту. На цьому розширення ліжкової мережі не припинилося. У 1964 р. відкрито 20 фтизіоурологічних ліжок при фтизіатричному диспансері Дніпропетровська, а з 1965 р. – 40 при фтизіатричному диспансері Кривого Рогу. У 1965 р. відкрито 10 онкоурологічних ліжок при обласному онкодиспансері. У 1964 р. встановлена штучна нирка в 16-й міській лікарні Дніпропетровська, а в 1965 р. – у Кривому Розі.

Таким чином, у Дніпропетровській області у 1960 р. було розгорнуто 460 урологічних ліжок, працювало 25 урологічних прийомів. Урологічну допомогу забезпечували 53 лікарі-урологи. Крім того, у Дніпропетровську відкрито 50 урологічних ліжок і 3 урологічних амбулаторних прийоми у відомчих установах (на залізниці, водному транспорті, Південному машинобудівному заводі), що обслуговуються п'ятьма урологами. Два урологи працювали в Дніпропетровському медичному інституті (завідувач курсом урології доцент І.І. Савельєв та асистент курсу Б.С. Горєв), ще 3 лікарі – в інших установах. Із 53 працюючих в області урологів 33 підготовлені на місцевих базах: в урологічній клініці медичного інституту, урологічному відділенні 10-ї міської лікарні Дніпропетровська, в 1-й міській лікарні Кривого Рогу та 9-й міській лікарні Дніпродзержинська.

Чимало урологів (22), деякі повторно, підвищували кваліфікацію на курсах або на робочому місці на кафедрах урології в інститутах удосконалення лікарів Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Харкова, Запоріжжя, Львова, Баку. Одні лікарі – з попередньою хірургічною підготовкою, інші, працюючи в співдружності з хірургами, отримали належну хірургічну підготовку; зросла їх хірургічна активність.

На урологічних ліжках обласного центру та районів області допомога хворим надавалася на рівні того часу. Поряд з практичною роботою багато з них виконували наукові дослідження. Тільки за 1958–1966 рр. 5 урологів захистили кандидатські дисертації: І.І. Савельєв у 1958 р. – «Пересадка сечоводів у товсту кишку»; В.С. Гагарінов у 1963 р. – «Розширення вен сім'яного канатика (клінічне дослідження)»; І.С. Каледін у 1963 р. – «Функціональний стан нирок при деяких захворюваннях і оперативних втручаннях»; О.В. Люлько у 1964 р. – «Лікування розширених вен сім'яного канатика (експериментально-клінічне дослідження)»; Б.С. Горєв у 1966 р. – «Про експериментальний педункуліт і пієлонефрит».

Понад 80% практичних лікарів мали друковані наукові роботи. За ці роки урологами області опубліковано в різних журналах і збірниках 129 наукових статей. Про характер, спрямованість цих робіт можна отримати деяке уявлення зі звіту роботи обласного наукового урологічного товариства. Крім активної участі в роботі урологічного товариства, чимало урологів брали участь у республіканських (не лише України, але й інших республік СРСР), а також союзних конференціях, пленумах і з'їздах урологів. Багато хто з них виступав з доповідями (про що свідчать опубліковані наукові праці та тези) або брали участь у дебатах, ділилися своїм досвідом. У цей час (де пізніше, де раніше) відбулася зміна завідуючих відділеннями: у Дніпропетровську відділення очолили: А.М. Білостоцький, В.М. Кліндухов, А.М. Барський, О.С. Анохін, Ю.І. Удовицький, Б.І. Ягмур, В.Г. Кравченко; у Кривому Розі – П.Є. Снопков, у Дніпродзержинську – П.І. Кропінов, у Нікополі – В.М. Садиков, у Павлограді – М.Т. Можейко. Вони зробили значний внесок в урологічну службу нашої області.

А.М. Білостоцький (1925–2007). У 1968 р. став завідувачем урологічного відділення 10-ї міської лікарні Дніпропетровська. Лікувальну роботу поєднував з науковою діяльністю. Брав активну участь у роботі обласного наукового товариства урологів. Активно впроваджував у практику

відділення найсучасніші методи обстеження і лікування хворих. Виховував і навчав молодих лікарів урологічній майстерності, які в подальшому стали досвідченими фахівцями-урологами: В.А. Черніловський, В.Н. Кліндухов, Б.І. Ягмур, В.В. Цеслік, А.І. Шевченко, М.В. Удовиченко.

А.М. Бойко. З 1986 до 2002 р. завідував урологічним відділенням 6-ї міської лікарні Дніпропетровська. Заслужений лікар України, неодноразово обирався депутатом районної ради, активний учасник Дніпропетровського обласного наукового товариства урологів. У 2002 р. за станом здоров'я пішов на заслужений відпочинок.

В.Г. Кравченко (1923–2003). Володимир Григорович з лютого 1964 р. став завідувати урологічним відділенням на 20 ліжок на базі Дніпропетровського обласного туберкульозного диспансеру. У серпні 1974 р. відділення розширено до 80 ліжок. Під його керівництвом працювали лікарі: А.С. Ковальов, І.М. Суслов, І.М. Русинко. У 1976 р. його праця була високо оцінена міністром охорони здоров'я СРСР академіком Б.В. Петровським, а також адміністрацією області та Дніпропетровського обласного урологічного наукового товариства. У 1996 р. Володимир Григорович вийшов на пенсію.

У розвитку урології області помітну роль відігравало наукове урологічне товариство, завжди залишаючись в авангарді. Воно почало своє існування у травні 1935 р. як секція Всеукраїнського товариства урологів (ВТУ). Крім звіту в журналі «Урологія» за 1939 р. і наведених вище відомостей, ніяких матеріалів про той період його роботи не збереглося. Діяльність товариства, перервана Великою Вітчизняною війною, відновилася в серпні 1946 р. Голова правління ВТУ академік Р.М. Фронштейн 5 квітня 1946 р. запропонував відновити діяльність товариства як філії ВТУ і надати план роботи. Спочатку товариство об'єднувало, як і до війни, лікарів, що цікавляться урологією – венерологів, хірургів та урологів. З роками товариство змінювалося: до його складу ввійшла молодь, для якої воно стало школою урології. Якщо спочатку доповіді та демонстрації готували спеціалісти та були головним чином з питань гонорей та її ускладнень, трихомоніазу, простатиту, то надалі все частіше виступала молодь, що прийшла в урологію. З доповідей того часу слід відзначити наступні: «Абсцеси передміхурової залози», «Про міхурово-сечовідний рефлюкс», «Лікування раку передміхурової залози синестролом і орхектомія», «Пухлини нирок. Дивертикули сечового міхура за матеріалом урологічної клініки ДМІ» та ін.

Члени товариства періодично виїжджали в райони області для проведення наукових конференцій та консультацій хворих.

Із 1952 р. діяльність товариства перервалася і відновилася у 1956 р. До його складу увійшли, в основному, урологи, кількість яких у місті значно зросла. До 1959 р. урологічне товариство входило до складу Дніпропетровського єдиного медичного наукового товариства. У лютому 1959 р. був прийнятий типовий статут міського урологічного товариства. Членів товариства було 18. У грудні 1969 р. відповідно до побажання урологів районів області, рішенням загальних зборів був прийнятий статут обласного товариства, який 7 січня 1961 р. затверджений і зареєстрований в обласному відділі охорони здоров'я. Звіти про роботу товариства щорічно направлялися голові правління республіканського товариства та обласному відділу охорони здоров'я. У 1965 р. товариство об'єднувало вже 47 урологів (36 – з Дніпропетровська та 11 – з районів області). У 1965 р. вийшли зі складу обласного товариства урологи Кривого Рогу і утворили своє міське урологічне товариство. З позиції сьогодення можна сказати, що цим самим урологи Кривого Рогу багато чого втратили. Відділившись від обласного товариства, вони не мали можливості вчасно отримувати відомості про наукові досягнення урологічного центру області, міжнародного товариства урологів та ін.

Із 1956 до 1965 р. проведено 68 засідань товариства. На них заслухано 66 доповідей, 68 демонстрацій та 22 звіти, що свідчить про активну участь членів товариства в його роботі. Доповіді, демонстрації ставилися до різних розділів урології та висвітлювали її актуальні проблеми.

Доповідь про стан урологічної допомоги в області щорічно робив обласний уролог. Кожного року обговорювалася також доповідь міського уролога про стан урологічної допомоги в Дніпропетровську.

Немає потреби продовжувати перерахування питань, які заслуховувалися і обговорювалися на засіданнях товариства. Деякі доповіді надруковані. Слід зазначити, що до 1965 р. у Дніпропетровській області, де на початку століття не існувало спеціалізованої урологічної допомоги, вона відокремилася від хірургії, розвивалася і досягла високого рівня. Офіційним її початком слід вважати відкриття урологічного амбулаторного прийому в 1930 р. в Дніпропетровську та урологічних ліжок у 1932 р. у Дніпропетровську та Кривому Розі. Подальшому роз-

ширенню урологічної мережі, розвитку урологічної допомоги сприяла організуюча роль МОЗ України та управління Всеукраїнського товариства урологів (ВТУ). Значна роль у цьому належить заслуженому діячу науки академіку А.А. Чайці. Він очолював урологічну службу МОЗ України як головний уролог і був головою правління Українського товариства урологів. Слід сказати про визначну роль голови ВТУ проф. Р.М. Фронштейна в житті урологічного товариства в період відновлення області після руйнувань, завданих у роки фашистської окупації.

Період ректорства професора І.І. Крижановської (1964–1981) позначився значним зміцненням матеріальної бази вузу і став суттєвим поштовхом для оновлення всіх напрямів діяльності вузу. У вересні 1966 р. Указом Президії Верховної Ради СРСР за заслуги у розвитку медичної науки, підготовці кадрів та з нагоди 50-річчя від дня заснування інститут нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Після відновлення навчальних та лікувальних баз академії значно розширився спектр спеціальностей, підвищився якісний склад викладачів, організовано стоматологічний факультет, відкрито нові кафедри, створена центральна науково-дослідна лабораторія. У 1974 р. відкрито підготовче відділення.

У 1981 р. урологічне відділення 6-ї міської лікарні Кривого Рогу переведено в 5-ту і розширено із 30 до 60 ліжок. Із 1988 до 1998 р. відділення очолював В.Є. Глушаков. У 1992 р. 2-га міська лікарня переселилася в нове приміщення, в яке був переведений міський урологічний центр на 120 ліжок. Керівником створеного центру залишався П.Є. Снопков, якого в 1997 р. змінив Ф.М. Махлевич. Він же очолив і міське урологічне товариство.

Із 1999 до 2003 р. керівником урологічного центру, а також головним позаштатним міським урологом і головою урологічного товариства був В.Є. Глушаков. Із 2003 р. і донині керівником урологічного центру і позаштатним головним урологом міста працює І.Б. Білий. Урологічне товариство Кривого Рогу Дніпропетровської філії Української асоціації урологів співпрацює з урологами обласного центру та кафедри урології ДМА. На даний час урологічне товариство складає 29 лікарів-урологів.

Із 1966 до 2000 р. змінилося 4 обласних урологи: після І.І. Савельєва обласним урологом став О.С. Анохін (1973).

О.С. Анохін (1934–2014). З 1965 до 1971 р. лікар-уролог обласної клінічної лікарні

ім. І.І. Мечникова. З 1971 до 1984 р. завідував цим відділенням. З 1973 до 1989 р. Олександр Сергійович — головний уролог Дніпропетровської області. з 1984 до 1991 р. працював лікарем урологічного відділення. З 1991 до 1996 р. — лікар-уролог відділення дистанційної літотрипсії. З 1996 до 2006 р. — лікар-уролог обласної консультативної поліклініки.

У 1974 р. головою Дніпропетровського науково-практичного товариства обраний проф. О.В. Люлько. За цей час у житті урологів області відбулося чимало подій. У 1974 р. на базі урологічного відділення обласної лікарні ім. І.І. Мечникова створена кафедра урології (наказ ректора Дніпропетровського медичного інституту І.І. Крижановської від 23 серпня 1974 р.).

Кафедра урології організована 1 вересня 1974 року із доцентського курсу кафедри факультетської хірургії. Першим завідувачем кафедри став д.мед.н., професор О.В. Люлько. Клініка під його керівництвом перетворилася на організаційно-методичний і науковий центр урологічної служби Дніпропетровської області.

У 1974 р. на кафедрі працювали 8 співробітників. Їх них: завідувач кафедри, професор О.В. Люлько, доцент І.І. Савельєв і 3 асистенти (к. мед. н. Б.С. Горєв, к. мед. н. Л.М. Волкова і лікар В.М. Ткаченко), старший лаборант К.Г. Розчаховська, лаборант та препаратер. Крім того, з цього часу на кафедрі постійно навчались 3–6 очних та заочних аспірантів, 2–5 клінічних ординаторів.

У багатогранній діяльності кафедри з перших днів її існування можна виділити кілька напрямів: розвиток і зміцнення матеріально-технічної бази; підготовка висококваліфікованих кадрів; пошук свого наукового напрямку і впровадження в лікувальну практику сучасних оперативних втручань, діагностики і терапії; навчально-методична робота; встановлення контактів для співробітництва в різноманітних видах діяльності.

Утворення кафедри значно підвищило якість викладання урології і заклало передумови для рішення кадрової проблеми з урології в Дніпропетровській області. У клініці щорічно лікувалися 1300–1500 хворих і виконувалися 750–950 операцій. Кафедра очолила організаційно-методичну роботу з надання спеціалізованої допомоги населенню Дніпропетровської області. Спільна робота з органами і закладами практичної охорони здоров'я проводилася відповідно до наказів інституту та обласного відділу охорони здоров'я. Вона включала лікувальну-

консультативну допомогу, підвищення кваліфікації практичних лікарів, проведення науково-практичних конференцій, семінарів, засідань наукового товариства урологів, впровадження в практику охорони здоров'я нових методів діагностики, лікування і профілактики урологічних захворювань, видання методичних рекомендацій, монографій з актуальних питань урології, організаційно-методичні заходи, санітарно-просвітницьку роботу.

Завдяки активності співробітників кафедри в короткі терміни були створені необхідні умови для проведення наукових досліджень на високому сучасному рівні. Починаючи з 1974 р., при кафедрі працює науковий студентський гурток, де свої знання з урології щорічно удосконалюють 8–12 студентів. Члени гуртка систематично виступають з доповідями на студентських кафедральних, міжкафедральних, факультетських, інститутських, а також обласних науково-практичних конференціях.

Кращі студентські роботи, виконані на кафедрі, публікуються в збірниках наукових робіт. За перші 10 років існування кафедри опубліковано 76 таких робіт. Члени наукового гуртка брали активну участь в обласних, республіканських та Всесоюзних конкурсах на кращу студентську роботу, де неодноразово удостоювались дипломів та інших нагород. Деякі кружківці стали аспірантами кафедри (В.М. Мякий, А.В. Прохоренко, С.І. Баранник, О.В. Бойко, М.В. Агафонов, А.М. Фрідберг, Р.М. Молчанов, І.В. Козловський, С.В. Берестенко, Д.М. Гайдамаченко), клінічними ординаторами (В.В. Заяць, М.В. Мітченко, Ю.М. Постолюк, В.П. Стусь, О.А. Бібік).

Крім наукової і лікувальної роботи, одним з основних видів діяльності є навчально-методична робота. На кафедрі сьогодні навчаються студенти IV курсу лікувального, медико-профілактичного та іноземного факультетів, лікарі-інтерни 1-го, 2-го року навчання та клінічні ординатори і магістри. З перших років колектив працює над удосконаленням навчального процесу: є в достатній кількості тематичні навчальні кімнати, обладнані наочними навчальними посібниками, атласами і підручниками, написаними співробітниками кафедри. У своїй науковій і педагогічній діяльності співробітники широко використовують можливості обчислювальної техніки.

Розвиток методів роботи з комп'ютерною технікою, її використання в науковій і педагогічній діяльності, дало можливість створити у 2001 р. так званий «Інтернет-клас» — на базі 9 комп'ютерів IBM PC/AT 486, отриманих як

спонсорську допомогу. Основною метою даної структури є концентрація наукового, практичного і навчального матеріалів та забезпечення можливості доступу до нього співробітників, студентів, лікарів-інтернів, магістрів, клінічних ординаторів, курсантів та лікарів.

У класі сконцентровані збірники та монографії, написані співробітниками кафедри, усі випуски всеукраїнського журналу «Урологія», який започаткований за ініціативи професора О.В. Люлька у 1997 р. та інші сучасні науково-практичні видання з урологічної тематики. Придбано понад 30 компакт-дисків (CD) із навчальними програмами для студентів, матеріалами урологічних конгресів, конференцій та з'їздів за деякими напрямками (урологія, нефрологія, онкоурологія, андрологія, урогінекологія, анатомія та ін.). Їхня кількість постійно зростає. Основною особливістю класу є можливість доступу до Internet із використанням 9 комп'ютерів, об'єднаних у мережу, розташованих не лише в комп'ютерному класі, але й у кожній навчальній кімнаті та конференц-залі. Наявність мережі дозволяє одночасно демонструвати навчальний матеріал або роботу в Internet у навчальних кімнатах. Створення класу дозволило розпочати черговий етап щодо удосконалення наукової, педагогічної діяльності, а також підвищення професійного рівня співробітників.

Як навчальні посібники широко використовуються книги, написані співробітниками кафедри: «Урологія: Підручник». – К.: Вища школа, 1993 (О.Ф. Возіанов, О.В. Люлька); «Рецептурный справочник врача». – К.: Здоров'я, 1981 (И.С. Чекман, А.В. Люлька, Б.С. Горев и соавт.), витримав 7 видань; «Основы практической урологии детского возраста». – К.: Вища школа, 1984 (А.В. Люлька, Д.Д. Мурванидзе, А.Ф. Возіанов); «Рентгеноурологическая диагностика в педиатрии». – К.: Здоров'я, 1985 (А.В. Терещенко, А.В. Люлька); «Атлас-руководство по урологии». – К.: Вища школа, 1990 (А.В. Люлька, А.Ф. Возіанов, И.К. Ковальчук); «Лекции по урологии детского возраста». – Душанбе, 1998 (Т.Р. Кадири, А.В. Люлька); «Атлас-руководство по урологии». – В 3 томах. Изд. второе, переработанное и дополненное. – Днепропетровск: РИА «Днепр-VAL», 2001 (А.Ф. Возіанов, А.В. Люлька); «Урологія: Підручник». Вид. друге, пер. і доповн. – Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2002 (О.Ф. Возіанов, О.В. Люлька).

У 1999 р. на кафедру хірургічних хвороб на посаду професора призначений доцент, доктор мед. наук С.І. Баранник. Відділення дистан-

ційної літотрипсії і ендоскопічної урології очолив асистент кафедри, канд. мед. наук Р.М. Молчанов. Асистент кафедри канд. мед. наук М.М. Моїсеєнко призначений на посаду завідуючого загальнохірургічним відділенням обласного клінічного об'єднання «Фтизіатрія». На посаду асистента кафедри прийняті канд. мед. наук А.М. Фрідберг, І.В. Козловський, С.О. Павлюк.

У 1999 р. клінічна база кафедри урології розширилася. У новому хірургічному корпусі обласної лікарні, завдяки ініціативі і багаторічним зусиллям головного лікаря професора В.О. Павлова і директора клініки урології професора О.В. Люлька, створене відділення трансплантації і хронічного гемодіалізу на 25 ліжок, яке очолив канд. мед. наук, доцент В.П. Стусь. Значним досягненням у роботі відділення стало покращення стану з хронічною нирковою недостатністю, можливість проводити у значній частині хворих амбулаторного діалізу, впровадження операцій з клітинної та тканинної ембріон-трансплантації (2000), а також перші успішні операції з пересадки нирки (2001).

З моменту створення кафедри колектив прагнув сформувати свій власний науковий напрямок, що визначає його особистість. Роки наукових пошуків сприяли виходу на науковий напрямок, присвячений вивченню патогенезу, діагностики і лікування захворювань органів сечостатевої системи. З погляду на складну екологічну ситуацію в нашій країні, співробітники кафедри останнім часом виконали держбюджетні науково-дослідні роботи: «Розробка ефективних заходів профілактики захворювань сечостатевої системи доброякісного і злоякісного (рак сечового міхура, передміхурової залози) характеру у населення, яке підлягає постійному впливу комбінації радіаційних та хімічних чинників» (2004–2008), науковий керівник – професор О.В. Люлька, відповідальний виконавець доцент В.П. Стусь; «Розробка нових методів лікування та профілактики раку сечового міхура та раку передміхурової залози» (2009–2011), науковий керівник – професор О.В. Люлька, відповідальний виконавець д. мед. н. В.П. Стусь та ініціативні НДР «Вивчення впливу запальних процесів на виникнення та розвиток раку органів сечостатевої системи» (2004–2010), науковий керівник – професор О.В. Люлька, відповідальний виконавець, асистент Р.М. Молчанов; «Чоловіче безпліддя: етіологія, патогенез, лікування» (2009–2013), науковий керівник – професор О.В. Люлька, відповідальний виконавець – д. мед. н. В.П. Стусь.

3 липня 1997 р. відбулося чергове засідання науково-практичного товариства урологів Дніпропетровської області, на якому було прийнято рішення створити Дніпропетровську філію Української асоціації урологів у складі 97 осіб. Головою філії було обрано член-кореспондента НАМН України, професора О.В. Люлька. У вересні 1997 р. у Києві відбулася засновницька конференція Асоціації урологів України, на якій був прийнятий статут.

У 1980 р. в Дніпропетровську проведено з'їзд урологів України. У ньому брали участь не лише урологи України, а й усього СРСР. З'їзд за представництвом (понад 800 осіб) був всесоюзним. Відкриття з'їзду проведено у щойно введеному в експлуатацію оперному театрі. Пленарні засідання проводилися у Палаці студентів.

На з'їзді всебічно обговорювалися наступні питання:

- амбулаторно-поліклінічна допомога урологічним хворим;
- невідкладна допомога в урології;
- двостороння хірургічна патологія нирок і верхніх сечовивідних шляхів.

У 1989 р. обласним урологом Дніпропетровської області призначений доцент Б.С. Горєв.

Б.С. Горєв (1931–2001) з 1962 р. – клінічний ординатор кафедри факультетської хірургії з курсом урології ДМ (зав. кафедрою М.А. Кімбаровський), а з 1965 р. – асистент доцентського курсу з урології тієї ж кафедри. З 1974 р. Б.С. Горєв – асистент вперше організованої кафедри урології ДМШ. З 1981 року – доцент кафедри урології. З 1989 до 1993 р. – обласний уролог Дніпропетровської області, був консультантом міського консультативного центру, консультативної поліклініки обласної клінічної лікарні ім. І.І. Мечникова, госпіталю інвалідів Вітчизняної війни, обласного навчально-санаторного управління.

У 1993 р. у зв'язку з виходом Б.С. Горєва на пенсію обласним урологом призначений доцент С.І. Баранник (з 1993 до 1999).

С.І. Баранник після закінчення інтернатури у 1978 р. працював ординатором урологічного відділення, а з 1990 р. – завідувачем відділення рентгенударної літотрипсії Дніпропетровської обласної лікарні ім. І.І. Мечникова. У 1991 р. перейшов на роботу в ДМ, де працював на посадах: асистента (1991–1995), доцента кафедри урології (1995–1999), професора кафедри хірургічних хвороб (з 1999 р. і донині).

У зв'язку з обранням в 1999 р. С.І. Баранника на посаду професора кафедри хірургічних хвороб Дніпропетровської медичної

академії головним урологом Дніпропетровської області призначений доцент В.П. Стусь (з 1999 і дотепер).

В.П. Стусь у серпні 1990 р. – ординатор урологічного відділення, з січня 1991 р. до квітня 1992 р. – завідувач урологічного відділення, з листопада 1992 р. до вересня 1999 р. – завідувач андрологічного відділення, з вересня 1999 р. до вересня 2000 р. – завідувач відділення трансплантації обласної клінічної лікарні ім. І.І. Мечникова, з 1993 р. – асистент, з 1995 р. – доцент, з 2010 р. – професор, з 2011 р. – завідувач кафедри урології ДМА. З 1999 р. – заступник проректора з лікувальної роботи ДМА.

Під керівництвом ректора член-кореспондента НАН і НАМН України професора Л.В. Новицької-Усенко (1981–1996) на базі закладу створено факультет іноземних студентів, відкрито медичний лицей, організовано лабораторію психофізіологічного тестування, значно розширені навчальні та клінічні бази. У 1992 р. розпочато роботу спеціалізованих вчених рад.

20 квітня 1994 р. Постановою Кабінету Міністрів України № 244 інституту повернено статус академії. Того ж року створено відділ міжнародних зв'язків, а у 1995 р. відбувся перший випуск спеціалістів – іноземних громадян. Академія увійшла до Європейської Асоціації міжнародної освіти. Основними науковими напрямками академії у цей період є вивчення і застосування негемоглобінових переносників кисню; програма «Солоний Лиман», що об'єднує зусилля 9 кафедр академії; реабілітація хворих на ішемічну хворобу серця і ревматизм; дистанційне руйнування каменів у нирках і сечовому міхурі; ендопротезування великих і дрібних суглобів; розробка нових препаратів бактеріального походження; комп'ютерне забезпечення наукових досліджень і навчального процесу; розробка та впровадження нових методів діагностики; моніторинг стану навколишнього середовища; фундаментальні морфологічні, нейрофізіологічні, біохімічні дослідження.

Протягом 80–90-х років ХХ століття стратегічним завданням гуманізації освіти в умовах розвитку самостійної України стало виховання духовної людини, адекватної запитам нового століття. Діюча в академії програма безперервної гуманітарної освіти студентів тісно пов'язана з професійною підготовкою й охоплювала всі курси. В академії створені всі умови для духовного удосконалювання студентів і їхнього гармонічного розвитку. Невід'ємна частина єдиного керованого виховного процесу – творчість студентів: філософський театр, студентський клуб,

вечори українських національних традицій. Вони об'єднали 25 творчих колективів, три з яких мають звання народних. Активно працювали фонд підтримки і пошуку талановитої молоді, фонд соціального захисту, фонд духовного відродження, асоціація студентів-медиків, рада молодих учених, студентське наукове товариство.

У 1996 р. академію очолив академік Г.В. Дзяк. На цей час у структурі академії працювали 6 факультетів (три медичних, стоматологічний, іноземних студентів, післядипломної освіти), де навчалось понад 4300 студентів і лікарів-курсантів. Академія має 8 навчальних корпусів загальною площею 52 000 м², у яких розташовано 608 аудиторій, кабінетів і лабораторій. У розпорядженні студентів і співробітників – сучасна наукова бібліотека, сертифікована центральна науково-дослідна лабораторія, розвинений спортивний комплекс. Серед викладачів: академік НАМН України, три член-кореспонденти НАМН України, член-кореспондент НАН України, 4 співробітники нагороджені нагородами Президента України, 5 заслужених працівників вищої школи і народної освіти, 11 заслужених діячів науки і техніки, 10 лауреатів Державної премії України і Російської Федерації, 6 заслужених лікарів, 25 дійсних членів і член-кореспондентів багатьох національних і закордонних академій, учасників міжнародних наукових товариств і асоціацій. У 2001 р. на базі Дніпропетровської державної медичної академії створена проблемна лабораторія «Нові інформаційні технології в медицині».

Кафедра урології, оперативної хірургії та топографічної анатомії була створена наказом ректора ДДМА від 10.09.2010 р. Завідувачем кафедри став член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Олексій Володимирович Люлько.

16 квітня 2015 р. виповнилося б 80 років видатному вченому, проректору з наукової роботи (1982–2005), завідувачу кафедри урології Дніпропетровської державної медичної академії (1974–2011); члену-кореспонденту НАМН України (1994), Заслуженому діячу науки і техніки Української РСР (1989), лауреату Державної премії УРСР (1983) і лауреату Державної премії України (2001), д. мед. н., професору Олексію Володимировичу Люльку.

О.В. Люлько (1935–2013) народився в сім'ї робітників. У 1953 р. закінчив 26-ту середню школу у с. Романково Криничанського району Дніпропетровської області. У тому ж році вступив і у 1959 р. закінчив лікувальний факультет

Дніпропетровського медичного інституту. У 1959 р. за розподілом був направлений у 2-гу лікарню м. Дніпропетровськ лікарем-невропатологом. Але через обставини, що склалися, був оформлений лікарем-урологом на один місяць, а вже через місяць став завідувачем урологічного відділення. Так сталося, що О.В. Люлько все своє життя присвятив урології.

У 1964 р. він захистив кандидатську дисертацію «Лікування розширених вен сім'яного канатика». У 1965 р. він – асистент, а з 1968 р. – доцент кафедри госпітальної хірургії Дніпропетровського медичного інституту.

У 1970 р. О.В. Люлько захистив докторську дисертацію «Гостра непрохідність кишкового каналу». У 1974 р. у Дніпропетровському медичному інституті створена кафедра урології і на посаду завідувача кафедрою по конкурсу було обрано Олексія Володимировича Люлька. Цей рік став знаменним для Олексія Володимировича. У цьому ж році йому присвоєно звання професора, а ВАК СРСР визначив генеральний науковий напрямок кафедри – «Сечокам'яна хвороба». З перших днів створення кафедри Олексій Володимирович значну увагу приділяв консолідації викладацького складу кафедри, підвищенню методичного забезпечення навчального процесу, підвищенню дисципліни та успішності студентів і лікарів-інтернів. У найкоротший термін клініка під його керівництвом стала організаційно-методичним і науковим центром урологічної служби Дніпропетровської області.

О.В. Люлько – видатний вчений, який глибоко вивчав проблеми сечокам'яної хвороби, неспецифічних запальних хвороб сечової і статевої систем, пластичної та відновлюваної урології, дитячої урології, онкоурології, андрології.

У 1983 р. професору О.В. Люльку присуджена Державна премія УРСР за цикл робіт із проблем діагностики та хірургічного лікування аденоми передміхурової залози. Він нагороджений медаллю «Винахідник СРСР». Основні наукові розробки на кафедрі виконувалися на високому рівні, про що свідчать отримані ним 16 авторських свідоцтв та позитивних рішень на винаходи, 21 патент. Розроблено та впроваджено в практику понад 30 методів оперативних втручань, головним чином, на органах сечостатевої системи. У 2001 р. професор О.В. Люлько вдруге став лауреатом Державної премії України у галузі науки і техніки, за видання першого підручника «Урологія» українською мовою.

Олексій Володимирович Люлько – автор двох наукових відкриттів: «Явище утворення перикапсулярних лімфокапілярів у нирках ссавців»

(диплом № А 135 від 11.01.99) та «Властивість каменів нирок як біологічних об'єктів проявляти пружно-в'язко-пластичні деформації» (диплом № А 146 від 17.08.99).

Усе своє творче життя Олексій Володимирович плідно займався науковими дослідженнями, підготовкою науково-педагогічних кадрів. Він опублікував понад 600 наукових праць, серед них — 53 монографії та навчальні посібники.

Професору О.В. Люлька були притаманні: високий рівень професійної підготовки та культури, надзвичайно високі ділові якості, творче виконання своїх обов'язків, здатність успішно вирішувати нові проблеми та завдання; величезний досвід практичної роботи; вміння керувати колективом і вміння мислити з урахуванням перспективи; організованість, цілеспрямованість; вміння приймати обґрунтовані рішення; сміливість, рішучість, розуміння людей.

Професор О.В. Люлька успішно сприяв розвитку наукової думки, створенню і підтримці творчої атмосфери. Ним створена велика наукова школа. Під керівництвом професора О.В. Люлька виконані і захищені 48 кандидатських і 10 докторських дисертацій.

Олексій Володимирович багато оперував і передавав свій досвід при підготовці фахівців-урологів. Висока організованість, відповідальність дозволяли йому завжди доводити справу до логічного завершення. Останнім часом у складі клініки під його керівництвом були створені відділення літотрипсії, ендоскопічної урології, андрології, онкоурології, трансплантології та хронічного гемодіалізу.

Ім'я О.В. Люлька добре знає не лише в наукових колах. Він значну увагу приділяв громадській роботі. Понад 30 років О.В. Люлька був головою обласного товариства урологів, а з 1997 року — головою обласної філії Української асоціації урологів. Під його керівництвом проведено 32 науково-практичні конференції з урології, 3 — з андрології та сексопатології. По 19 конференціях опубліковані збірники наукових праць.

О.В. Люлька був віце-президентом Української асоціації урологів, членом Міжнародної асоціації урологів, академіком Міжнародної академії бджільництва, заступником головного редактора журналу «Урологія» та «Медичні перспективи», головним редактором журналу «Новини науки Придніпров'я», членом спеціалізованої вченої ради при Інституті урології та нефрології АМН України.

За значний особистий внесок у розвиток медичної науки, підготовку висококваліфікованих фахівців для охорони здоров'я професор О.В. Люль-

ко у 2000 р. нагороджений відзнакою Президента України — орденом «За заслуги» III ступеня. У 1999 р. він нагороджений срібною медаллю Російської академії природничих наук «За розвиток медицини та охорони здоров'я» та двома пам'ятними медалями (срібною та золотою) «Автор наукового відкриття», присвяченими лауреату Нобелівської премії Петру Леонідовичу Капиці. Наукові досягнення О.В. Люлька відзначені міжнародним біографічним центром (Кембридж): Міжнародна людина року 1997—1998; Міжнародна людина року 1998—1999; Міжнародна людина тисячоліття; заступник генерального директора міжнародного біографічного центру; срібною медаллю «За досягнення 20-го століття», а також американським біографічним інститутом (АБ): заступник керівника дослідницької асоціації АБ; медаль Пошани 2-го тисячоліття; міжнародний посольський орден.

12 вересня 2013 р., після тривалої і важкої хвороби обірвалося життя видатного вченого, лікаря, педагога. Світла пам'ять про Олексія Володимировича — талановитого вченого, блискучого хірурга-уролога, педагога, вчителя назавжди залишиться в серцях його учнів та численних пацієнтів.

У 2011 р. завідувачем кафедри призначено д.мед.н., професора В.П. Стуся, який продовжив втілювати задуми свого вчителя — професора О.В. Люлька. За останні роки кафедра поповнилася молодими викладачами — асистент М.Ю. Поліон, асистент К.С. Бараннік. У 2012—2014 рр. співробітниками кафедри видано українською, російською та англійською мовами навчально-методичний посібник «Урологія (методичні розробки практичних занять для студентів)», який рекомендовано Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів IV рівня акредитації.

У 2014 р. за редакцією д. мед. н. професора В.П. Стуся видано навчально-методичний посібник «Урологія (практичні навички)», який укладений відповідно до програми з урології для студентів вищих медичних закладів IV рівня акредитації, в умовах кредитно-модульної системи освіти, затверджений Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України та Міністерством освіти і науки України.

Професор В.П. Стусь та доцент В.В. Кошарний брали участь у підготовці та виданні першого Національного підручника «Урологія» (2013), який підготовлений відповідно до затвердженої МОЗ України сучасної кредитно-

модульної системи в рамках 90-годинної програми викладання на четвертому курсі за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа» та «Медична психологія».

На кафедрі сьогодні виконуються НДР «Удосконалення діагностики, лікування та реабілітації безпліддя у чоловіків» та «Визначення особливостей клініки, діагностики та лікування хворих при захворюваннях сечостатевої системи», науковий керівник – професор В.П. Стусь, відповідальний виконавець – асистент М.Ю. Поліон. За останні 10 років на кафедрі опубліковано понад 200 наукових робіт (із них – 11 монографій та підручник), виконано 1 докторську та 7 кандидатських дисертацій.

У 2015 р. видано посібник українською мовою «Практичні навички для лікарів-інтернів» за редакцією професорів В.П. Стуса та С.П. Пасечнікова, рекомендований ЦМК МОЗ України, а в 2016 р. – російською мовою.

Кафедра брала участь у 7-й міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2016», яка відбулася в м. Київ 17–19 березня 2016 р., а завідувач кафедри професор В.П. Стусь нагороджений дипломом МОН України та Національної академії педагогічних наук України за презентацію досягнень і впровадження педагогічних інновацій у національний освітній простір.

Кафедра протягом другого десятиріччя продовжує видавати всеукраїнський науково-практичний часопис «Урологія». Журнал у січні 1997 року зареєстрований у Міністерстві інформації України (реєстраційне свідоцтво – серія КВ № 2374 від 15.01.1997 р.) і почав видаватися у м. Дніпропетровськ з червня 1997 року з метою сприяння розвитку теоретичної та клінічної урології, нефрології, андрології в Україні. Постановою президії ВАК України журнал включено до переліку видань, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт. На сьогодні видано 75 випусків журналу. Журнал представлений в електронних базах даних: Google scholar; РІНЦ; «Джерело». Професор В.П. Стусь є заступником головного редактора, доцент М.М. Моїсеєнко – відповідальний секретар, а асистент М.Ю. Поліон – технічний секретар журналу.

Слід зазначити, що колектив кафедри сповнений сил, чітко розуміє, як багато ще необхідно зробити для перебудови навчального процесу на всіх курсах, підвищення вимог до якості лікувальної роботи, розширення і поглиблення наукової роботи, більш дійового впливу на показники здоров'я населення регіону.

Сьогодні на кафедрі урології, оперативної хірургії та топографічної анатомії працюють: д. мед. н., професор В.П. Стусь, д.мед.н., професор Т.О. Квятковська, д.мед.н., доцент В.В. Кошарний, к. мед. н. М.М. Моїсеєнко, к. мед. н. А.М. Фрідберг, к. мед. н. В.І. Великородний, к. мед. н. О.М. Шарапова, к. мед. н. К.А. Кушнарьова, асистент М.Ю. Поліон, асистент К.С. Бараннік, викладач Л.О. Алексюк, викладач К.М. Вихристенко, ст. лаборант С.О. Ляховець, ст. лаборант М.А. Рогозна, лаборант К.Є. Ляховець, лаборант М.Л. Павлова.

27 листопада 2013 р. проведена конференція урологів Дніпропетровської області у складі 87 осіб, на якій прийнято рішення створити Асоціацію урологів Дніпропетровської області як добровільну самоврядну громадську організацію. Головою правління Асоціації урологів було обрано професора В.П. Стуса.

Із 1935 р. (з моменту створення Дніпропетровського урологічного товариства) до 2016 р. проведено понад 480 засідань товариства.

Академія стала одним із перших закладів України, де впроваджено тестові екзамени «Крок», а також єдиний практично-орієнтований випускний іспит. Навчання інтернів і клінічних ординаторів проводиться на 22 кафедрах по 39 напрямках. Крім громадян України, в клінічній ординатурі навчається понад 60 іноземних громадян. Академія підготувала близько 1000 іноземних спеціалістів для 30 країн світу, бере участь у вітчизняних і міжнародних освітнянських виставках, посилює партнерські стосунки із закладами освіти і науки країн Європи, Азії та Північної Америки, активно співпрацює з ВООЗ, посольствами різних країн світу та іншими міжнародними організаціями. Обмінні стажування викладачів і студентів у медичних закладах США, Франції, Японії, Данії, Німеччини, Іспанії, Голландії та інших країн, збагачуючи навчальний процес, наближують його до міжнародних стандартів, як цього вимагає цивілізація XXI століття.

У закладі започатковано нові наукові розробки, присвячені діагностиці і лікуванню гіпертонічної хвороби залежно від гіпертрофії лівого шлуночка та ремоделюванню міокарда, профілактиці перинатальних наслідків та методів збереження репродуктивного здоров'я, розробці нових конструкцій вітчизняних ендопротезів суглобів, адаптації та реабілітації здоров'я дітей промислового регіону, імуноморфології пухлин, діагностиці, профілактиці та лікуванню СНІДу. Академія видає наукові медичні журнали: «Медичні перспективи», «Урологія», «Дерматовене-

рологія, косметологія, сексопатологія», «Морфологія». На базі академії регулярно проводяться різноманітні національні та міжнародні наукові форуми.

На сьогоднішній день у Дніпропетровській області є 420 ліжок для лікування урологічних хворих. Урологічний прийом (дорослих та дітей) проводиться у 69 установах охорони здоров'я Дніпропетровської області. Виділено 138,0 ставок урологів для дорослих, у тому числі зайнято 130,5 ставки. У ЦРЛ виділено 14,50 ставки, зайнято 9,0. У поліклініках виділено 69,25 ставки, із них зайнято – 62,50 ставки. Кількість лікарів-урологів у 2015 р. становила 136. Із них 6 дитячих урологів та 4 урологи працюють в установах підготовки кадрів. Дорослих урологів у лікувальних закладах області – 126 осіб, у тому числі в поліклініці – 57 урологів, у районах працюють 9 урологів, у тому числі в поліклініці – 9. Із 136 урологів у Дніпропетровській області працюють 4 доктори медичних наук, 15 кандидатів медичних наук.

Досягнуті успіхи кафедри і урологів області дозволили Президії асоціації урологів України провести в м. Дніпропетровськ 8–9 жовтня 2015 р. Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Сучасні методи діагностики та лікування в урології, андрології та онкоурології», присвячену 80-річчю від дня народження професора О.В. Люлька та 80-річчю Асоціації урологів Дніпропетровської області, яка була організована Міністерством охорони здоров'я України, Асоціацією урологів України, ДЗ «Інститут урології НАМН України», Асоціацією урологів Дніпропетровської області, Департаментом охорони здоров'я Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Оргкомітет очолили член-кореспондент НАМН України, професор Сергій Олександрович Возіанов та академік НАМН України, професор Георгій Вікторович Дзяк. Конференція відбулася у центрі «Менора» – найбільшому у світі єврейському комплексі. У конференції брали участь 340 лікарів-урологів, патологів, радіологів та онкологів з усіх регіонів України, Ізраїля, Російської Федерації. До наукової програми входили пленарні та 3 тематичні секції, на яких було представлено понад 100 доповідей. Матеріали конференції опубліковані в 3-му номері всеукраїнського журналу «Урологія».

На відкритті конференції виступили член-кореспонденти НАМН України, професори С.О. Возіанов та В.М. Лісовий, академік НАМН України, професор Г.В. Дзяк, головний лікар КЗ «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня

ім. І.І. Мечникова», професор С.А. Риженко, головний позаштатний фахівець МОЗ України зі спеціальності урологія, професор Е.О. Стаховський, професор І.І. Горпинченко та професор В.П. Стусь. Після вступного слова з доповіддю, присвяченою 80-річчю заснування асоціації урологів Дніпропетровської області та 80-річчю від дня народження професора О.В. Люлька, виступив професор В.П. Стусь, після доповіді відбулося вручення дипломів та грамот ветеранам урологічної служби Дніпропетровська та Дніпропетровської області від департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської ОДА та департаменту охорони здоров'я Дніпропетровська.

За результатами конференції була прийнята резолюція, а всі учасники отримали портфель з матеріалами та сертифікати. Також під час конференції був проведений перший в Україні турнір з баскетболу серед урологів – «Уробаскет–2015», переможцем стала команда господарів, друге місце посіла команда Національного інституту раку, а третє – збірна Кривого Рогу. Звання найкращого гравця турніру виборов к.мед.н. О.Е. Стаховський. У цілому всі учасники конференції залишились дуже задоволеними, багато з них були в Дніпропетровську вперше, тому мали можливість познайомитись з новим для себе містом. І учасники і доповідачі плідно попрацювали обидва дні, відбулося безліч палких дискусій, як у сесійних залах так і поза його межами.

Останні роки ознаменувалися продовженням реформування галузі охорони здоров'я у Дніпропетровській області. Відбулося створення госпітальних округів (оптимізація другого рівня надання медичної допомоги), що сприяло скороченню урологічних ліжок у районних лікарнях та покращенню використання урологічних ліжок у спеціалізованих урологічних відділеннях міських лікарень. Для надання стаціонарної допомоги хворим урологічного профілю нині у Дніпропетровській області є 420 ліжок.

Відсоток атестованих лікарів-урологів Дніпропетровської області становить 86, відсоток урологів з вищою категорією – 47,9, з першою – 34,2, з другою – 17,9%.

За минулий рік урологами області виконано 7148 оперативних втручань, із них 3786 – ендоскопічні та інструментальні, що становить 52,9%, 449 сеансів дистанційної літотрипсії. В амбулаторних умовах виконано 3084 операції.

Дніпропетровська філія Української асоціації урологів регулярно проводить конференції та засідання. Так, у 2015 р. відбулися 1 конференція та 4 засідання, на яких було розглянуто

38 актуальних питань урології. Делегації урологів нашої області беруть активну участь у всеукраїнських конференціях, у міжнародних конференціях, конгресах, симпозиумах та майстер-класах.

За останні 5 років співробітниками кафедри опубліковано 92 статті. У 2011 та 2012 рр. надруковано 2 монографії: А.М. Сердюк, В.П. Стусь, В.І. Ляшенко. Монографія: Екологія довкілля та безпека життєдіяльності населення у промислових регіонах України. – Дніпропетровськ: Пороги, 2011. – 484 с. та «Экологически безопасные кислородсодержащие окислители и их роль в защите человека от техногенных и биологических загрязнений» / В.П. Стусь, А.В. Кравченко, В.С. Кублановский, А.Б. Величенко: Монография. – Днепропетровск: ООО «Акцент ПП», 2012. – 330 с.

Майже кожен рік видавався підручник, загалом 4 підручники та 9 посібників.

Клінічною базою кафедри є КЗ «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова». На сьогодні в клініці урології функціонує 91 ліжко: урологічне відділення № 1 на 55 ліжок (зав. – к.мед.н. Є.П. Українець); урологічне відділення № 2 на 30 ліжок (зав. – В.М. Краснов); відділення анестезіології та інтенсивної терапії № 3 на 6 ліжок (зав. – к.мед.н. О.С. Гарміш). За період з 2010 до 2015 р. в стаціонарі співробітниками кафедри проліковано 1387, проконсультовано 5919 хворих, виконано 2388 операцій, що складає 20% від загальної кількості проведених оперативних втручань. За останні 5 років співробітниками кафедри впроваджено 25 нових методів діагностики, лікування та операцій, розроблених на кафедрі та запо-

зичених у практику охорони здоров'я. За 2011–2015 рр. співробітники кафедри брали участь у 67 всеукраїнських та закордонних науково-практичних конференціях, симпозиумах, конгресах та з'їздах. Кафедра проводить щомісячні короткотермінові курси підвищення кваліфікації практичних лікарів. Завдяки активності співробітників кафедри створені необхідні умови для проведення наукових досліджень на високому сучасному рівні.

У клініці виконуються всі сучасні методи діагностики та лікування захворювань органів сечових шляхів (нирки, сечоводи, сечовий міхур) та чоловічих статевих органів, включаючи імпотенцію і чоловічу безплідність. Спільна робота з органами і закладами практичної охорони здоров'я проводиться відповідно до наказів ДМА та обласного департаменту охорони здоров'я. Вона включає лікувально-консультативну допомогу, підвищення кваліфікації практичних лікарів, проведення науково-практичних конференцій, семінарів, засідань наукового товариства урологів, впровадження в практику охорони здоров'я нових методів діагностики, лікування та профілактики урологічних захворювань, видання методичних рекомендацій, монографій з актуальних питань урології, організаційно-методичні заходи, санітарно-просвітницьку роботу.

Дніпропетровська медична академія плідно працює над підвищенням престижності вищої медичної освіти України та підвищенням її міжнародного авторитету, суттєво впливає на формування духовних цінностей і світогляду своїх випускників.

Реферат

РАЗВИТИЕ УРОЛОГИИ НА ДНЕПРОПЕТРОВЩИНЕ (К 100-ЛЕТИЮ ОСНОВАНИЯ ГУ «ДНЕПРОПЕТРОВСКАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ МЗ УКРАИНЫ»)

В.П. Стусь

История медицинского образования на Днепропетровщине берет свое начало с 15 сентября 1916 года, когда впервые были созданы Высшие женские курсы, деканом медицинского факультета был Я.М. Должанский.

До 30-х годов XX столетия урологическая помощь населению оказывалась двумя венерологами, цистоскопистами и хирургами.

В 1923 году заведующим кафедрой общей хирургии Днепропетровского медицинского ин-

Summary

DEVELOPMENT OF UROLOGY IN DNIPROPETROVSK (ON THE 100TH ANNIVERSARY OF THE FOUNDING STATE "DNIPROPETROVSK MEDICAL ACADEMY MOH OF UKRAINE")

V.P. Stus

The history of medical education in the Dnipropetrovskregion originates from September 15, 1916, when they were first created the Higher Courses for Women, Dean of the Faculty of Medicine was Y.M. Dolzhansky.

Up to 30-ies of XX century, the population of urologic care was provided by two venereologists, cystoscopists and surgeons. In 1923, the head of the Department of General Surgery of the

ститута назначен доктор медицинских наук, профессор В.Н. Деревянко, который возглавлял ее до 1930 года. Базой клиники стало хирургическое отделение городской больницы № 2, где впервые были внедрены инструментальные урологические исследования и операции на мочевых путях на Днепропетровщине.

В 1923 году в городской больнице № 2 было развернуто 20 урологических коек, которые стали базой Днепропетровского института усовершенствования врачей и базой доцентского курса урологии медицинского института, который возглавлял доцент Б.Т. Фукс.

В мае 1935 года в Днепропетровске создано урологическое общество, как секция Украинского урологического общества. Оно объединило урологов, цистоскопистов, венерологов, хирургов и гинекологов. Первым главой общества избран доцент Борис Тимофеевич Фукс.

В 1974 году главой Днепропетровского научно-практического общества избран профессор А.В. Люлько, в этом же году на базе урологического отделения областной больницы им. И.И. Мечникова организована кафедра урологии, которую возглавил доктор медицинских наук, профессор А.В. Люлько.

В октябре 1980 года Президия республиканского научного общества урологов, благодаря достижениям урологов области, провела в Днепропетровске III съезд урологов Украины.

По инициативе кафедры в 1996 году было положено начало выпуску журнала «Медицинские перспективы», а в 1997 — украинского научно-практического журнала «Урология».

Кафедра урологии, оперативной хирургии и топографической анатомии по приказу ректора ДГМА была создана путем объединения кафедр урологии, оперативной хирургии и топографической анатомии. С 1 октября 2011 года заведующим кафедрой назначен доктор медицинских наук, профессор Виктор Петрович Стусь.

В настоящее время в Днепропетровской области работают 136 урологов: из них 4 доктора медицинских наук, 15 кандидатов медицинских наук. Процент атестованных врачей-урологов Днепропетровской области составляет 86, процент урологов с высшей категорией — 47,9, с первой — 34,2, а со второй — 17,9%.

Ключевые слова: Днепропетровская медицинская академия, история урологии.

Адреса для листування

В.П. Стусь
E-mail: viktor.stus@gmail.com

Dnepropetrovsk Medical Institute appointed MD, Professor V.N. Derevyanko, who headed it until 1930. Base Hospital became the surgical department of the city hospital № 2, where instrumental urological research and operations on the urinary tract in the Dnipropetrovsk region were first introduced.

In 1923, at the city hospital №2 deployed 20 urological beds, which became the base of the Dnepropetrovsk Institute of Advanced Medical Assistant course and base Urology Medical Institute, which is headed by Associate Professor B.T. Fux.

In May 1935 in Dnepropetrovsk created urological society, as a section of Ukrainian Society of Urology. It is a merger of Urology, cystoscopists, venereologists, surgeons and gynecologists. The first head of the company selected Associate Professor Boris Fux.

In 1974, the head of the Dnepropetrovsk Scientific-Practical Society selected Professor O.V. Ljulko, in the same year on the basis of the urological department of the Regional Hospital named after I.I. Mechnikov organized by the Department of Urology, which was headed by Doctor of Medical Sciences, Professor O.V. Ljulko.

In October 1980, the Presidium of the Republican Scientific Society of Urologists, thanks to advances in the field of Urology, held in Dnepropetrovsk, Ukraine III Congress of Urology.

At the initiative of the Department of the beginning of the production of the magazine it was laid in 1996, "Medical perspectives", and in 1997 — Ukrainian scientific and practical journal "Urology".

Department of Urology, operative surgery and topographic anatomy by Rector DSMA order was created by merging the departments of urology, operative surgery and topographic anatomy. On October 1, 2011 was appointed head of the department, Doctor of Medical Sciences, Professor Viktor Stus.

Currently, in the Dnipropetrovsk region work 136 urologists: 4 of them are doctor of medical sciences, 15 candidates of medical sciences. Percentage of attested urologists of Dnipropetrovsk region is 86, the percentage of urologists with the highest category — 47.9, with the first — 34.2, and the second — 17.9%.

Keywords: Dnepropetrovsk Medical Academy, the history of urology.